

Udvalget vedrørende Trossamfund under Kirkeministeriet

Fuldmægtig Jens Ulf Jørgensen
Kirkeministeriet
Frederiksholms Kanal 21
1220 København K

Den 8. februar 2003

Fornyset udtalelse vedr. Forn Siðr -Asa- og Vanetrosamfundet i Danmark

Udvalget har den 25. september 2002 modtaget en henvendelse fra Kirkeministeriet hvor der anmodes om en fornyet udtalelse fra udvalget vedr. Forn Siðr- Asa- og Vanetrosamfundet i Danmark.

Ministeriets henvendelse var vedlagt kopi af et brev af 31. august 2002 fra Óttar Ottósson vedlagt bemærkninger til udvalgets udtalelse af 23. januar 2002, "Vedtægter for Forn Siðr " Asa- og Vanetrosamfundet i Danmark- med ændringer vedtaget på Altinget maj 2002", årsregnskab for 2001, korrektion af årsregnskab 2001, registreringsmelding for Foreningen Forn Sed (norsk) , Attest om registrering af trossamfund (norsk), "LOV 1969-06-13 nr. 25: Lov om trdomssamfund og ymist anna" (Kultur- og kirke departementet i Norge), "FOR 1988-12-01 nr. 995: Forskrift om trossamfund " (Kultur- og kirke departementet i Norge) samt forside til "Vore blót er ikke bare liturgi" .

Óttar Ottóssons bemærkninger til udvalgets udtalelse af 23. januar 2002 giver anledning til kommentar.

1. I anledning af udvalgets kommentarer vedrørende Forn Siðrs vedtægter har ansøgeren foretaget justeringer heraf. De nye bestemmelser om blótgruppemes tilknytning til Forn Siðr (§6) ændrer udvalgets vurdering af blótgruppemes tilknytning.

2. Der vedlægges bemærkningerne og en række dokumenter vedrørende beslægtede trossamfund i de andre nordiske lande. Disse tager udvalget til efterretning.

3. Óttar Ottósson fremfører forskellige argumenter i forbindelse dels med trosbekendelsen og dels med spørgsmålet om dogmatisk autoritet. Óttar Ottósson gør opmærksom på, at trosbekendelsen blot skal forstås som udtryk for det væsentlige i

Professor, dr.phil. Armin W. Geertz (formand), Institut for Religionsvidenskab, Det Teologiske Fakultet, Aarhus Universitet,

Tåsingevej 3, 8000 Århus c, tlf. 8942 23 06, fax 86 13 0490, e-mail: geertz@teologi.au.dk

Professor, dr.jur. Eva Smith, Det Retsvidenskabelige Institut A, Københavns Universitet, Studiegården, Studiestræde 6. 1455

København K, tlf. 35323146, fax 35323145, e-mail: eva.smith@jur.ku.dk

Lektor, cand.theol. Jørgen Stenbæk, Institut for Kirkekundskab, Det Teologiske Fakultet, Aarhus Universitet, Tåsingevej 3.8000 Århus C, tlf. 8942 2302, fax 86 130490, e-mail: stenbaek@teologi.au.dk

Lektor, mag.art. Margit Warburg, Institut for Religionshistorie, Københavns Universitet, Artillerivej 86, 2300

København K, tlf. 35, 32 89 64, fax 35 32 89 56, e-mail: warburg@hum.ku.dk

foreningens troslære og ikke som en bekendelse, som skal afgives ved optagelse i Forn Siðr eller ved blót. I forbindelse med dogmatisk autoritet hævder Óttar Ottósson, at udvalget har misforstået formuleringen i vedtægternes §3: "Herudover har foreningen ingen autoritet i dogmatiske spørgsmål". Begrebet "herudover" skal forstås som udover "vort trosgrundlag" og "digtene i den ældre Edda" (citerer fra §3).

De to spørgsmål vedrørende trosbekendelse og autoritet i dogmatiske spørgsmål, som kædes sammen i udvalgets udtalelse, er udtryk for udvalgets efterlysning af et fælles trosgrundlag, som er forudsætning for at være tale om et trossamfund. Udvalget kan ikke se, hvorledes Óttar Ottóssons formuleringer af 31. august 2002 kan forenes med den oprindelige ansøgnings formulering: "Troen er meget individuel, og der findes ikke dogmer tilknyttet troen."

Óttar Ottósson undrer sig over, at udvalget ikke i sine retningslinjer stiller krav om "autoritet i dogmatiske spørgsmål". Det er korrekt at formuleringen ikke findes i udvalgets retningslinjer. Udvalgets formulering henviser imidlertid til vedtægternes §3: "Herudover har foreningen ingen autoritet i dogmatiske spørgsmål". Udvalgets udtalelse bygger på den forudsætning - som udtrykt i udvalgets retningslinjer - at der findes et fælles trosgrundlag: "en nærmere udformet lære... som er grundlag for medlemskabet", "en fælles tro, som giver retningslinjer for menneskets handlinger" og "som udtrykkes gennem vielses- og/eller andre ritualer" (Udvalgets retningslinjer, s.6). Udvalget kan ikke se, hvorledes disse krav bliver opfyldt af en gruppe med individuelle trosopfattelser og, som omtalt i såvel udvalgets udtalelse som nedenfor, ingen rituelle forskrifter har.

4. Udvalget er ikke enig i Óttar Ottóssons indledende bemærkninger på side 3 om ritualforskrifter i andre religioner og ej heller i hans generaliserende betragtninger om polyteistiske naturreligioner. Hans bemærkninger om Forn Siðrs praksis derimod rejser nye momenter i sagen. Óttar Ottósson fremfører, at der foregår en uformel uddannelse af ritualforretterne ved deltagelse i adskillige blót, "typisk med indtil flere forskellige forrettere, for således at lære af de erfarne". Herudover studerer vedkommende skrifterne og taler med andre blótforrettere. I visse tilfælde "kan en kandidat ligefrem vælge at 'stå i lære' hos en erfaren gode/gydje". Óttar Ottósson fremfører, at der er tale om en slags prøve i to dele. Den ene del drejer sig om deltagerens tilfredshed med aspirantens første blót, den anden del drejer sig om blótfællernes ønske om, at aspiranten forretter en ceremoni ved en senere lejlighed.

Óttar Ottósson tager afstand fra udvalgets bemærkninger at minimumskravene i princippet kun gælder vielsesritualet og at minimumskravene er meget upræcise. Førstnævnte henviser til en formulering i indledningen til den oprindelige ansøgnings bilag 3: at "alle ritualer kan ændres således at de passer til den enkeltes udlægning af troen. Dog skal minimumskravene være opfyldt for at ritualet har retslig gyldighed. Dette gælder i princippet kun for vielsesritualet." Udvalget konkluderede at sidstnævnte sætning må forstås således, at minimumskravene i princippet kun gælder vielsesritualet. Óttar Ottósson fremfører, at omtalte sætning betyder, "at vielsesritualet ikke har retslig gyldighed, hvis minimumskravene ikke er opfyldt". Udvalget finder det vanskeligt at indlægge denne fortolkning i ordlyden.

Udvalget vurderede i sin udtalelse, at minimumskravene er meget upræcise. Óttar Ottósson medgiver, at de ikke er særlig omfattende, men hævder, at de er "meget præcise". Udvalgets interesse i denne del af sagen er spørgsmålet om hvorvidt der kan være tale om et trossamfund med et fælles trosgrundlag og fælles ritualer, som hviler på et fælles trosgrundlag. Som minimumskravene nu er udformet, er der tilsyneladende ingen rammer for, at ritualerne udføres ensartede på basis af et fælles trosgrundlag, og dette indtryk styrkes bl.a. af Óttar Ottóssons formulering: "Gudsdyrkelsen kommer til udtryk gennem de handlinger - eller ritualer - den troende finder bedst til at komme i kontakt med guderne. Det er naturligvis individuelt, hvad der fungerer bedst for den enkelte. Det vigtigste er trods alt, at den troende opnår den ønskede effekt - ikke at han eller hun slavisk følger en fastlagt liturgi".

Et nyt moment, som udvalget ønsker at inddrage i sagen er, at der tilsyneladende er forsøg på at etablere en egentlig godeuddannelse med dertil knyttet prøve. Der er i den anledning blevet etableret "Goderingen" som er et uddannelses- og sarnarbejdsfællesskab af kultforrettere i det danske asetromiljø (jfr .webstedet: <http://www.goderingen.dk>). Óttar Ottóssons bemærkninger om den uformelle uddannelse samt udviklingen af en godeuddannelse kan komme til at stille Forn Siðrs ansøgning i et "andet lys". Sidstnævnte skal imidlertid ses i forhold til Óttar Ottóssons formulering: "Det er vigtigt at gøre sig klart, at i den gamle skik er det ikke ritualerne, der er det centrale, men selve troen".

Udvalget er af den opfattelse, at de centrale spørgsmål vedrørende fælles tro og ritualforskrifter ikke er blevet afklaret ved Óttar Ottóssons bemærkninger. I lyset heraf fastholder udvalget konklusionen i sin udtalelse af den 23. januar 2002, hvori udvalget ikke anbefaler en godkendelse af Forn Siðr som trossamfund.

Med venlig hilsen

Armin w. Geertz formand